

Skrzynia cechu krawców i cechów pokrewnych w Kętach

- Czas powstania 1792
- Miejsce powstania Polska
- Wymiary wysokość: 53 cm, długość: 64,5 cm, szerokość: 41 cm
- Numer inwentarzowy MK/H/709
- Muzeum [Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego w Kętach](#)
- Tematy [miasto](#), [życie codzienne](#)
- Technika [stolarka](#), [złocenie](#), [malowanie](#)
- Materiał [drewno](#), [papier](#)
- Prawa do obiektu Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego w Kętach
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna
- Digitalizacja RPD MIK, projekt Wirtualne Muzea Małopolski
- Tagi [skrzynia](#), [cechy rzemieślnicze](#), [3D](#), [audiodeskrypcja](#), [przechowywanie](#), [domena publiczna](#)

Lada cechu krawców jest najstarszą skrzynią cechową w kolekcji Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego

w Kętach. Kęccy krawcy założyli jeden najstarszych cechów w mieście, do nich należy też najstarszy zachowany statut, wydany przez króla Zygmunta Augusta w 1558 roku, w którym jest również mowa o skrzyni cechowej. Niestety skrzynia z tego okresu się nie zachowała, natomiast w zbiorach muzeum eksponowana jest nieco młodsza, bo wykonana w 1792 roku.

Skrzynie cechowe należały do najważniejszych sprzętów, jakimi dysponowały cechy rzemieślnicze. Nazywano je matkami, skarbcami, ładami, ponieważ traktowano je jak swoistą świętość. Przechowywano w nich najważniejsze dla cechu dokumenty, pieczęcie, miary wzorcowe, nierzadko też pieniądze i klejnoty cechowe.

Ma formę prostokątną, wspiera się na okrągłych nóżkach. Żelazne okucia mają ozdobny kształt, a sam szyld — czyli okucie dziurki do klucza — ma formę serca. Po zewnętrznej stronie skrzynia malowana jest na czerwono-brązowy kolor. W środku ma intensywną niebieską barwę. Ten znaczący kontrast miał zapewne potęgować sam efekt otwierania skrzyni, z którym wiązał się z tym pewien rytuał. W zwyczajach cechowych powszechnym znakiem rozpoczęcia obrad był moment otwarcia skrzyni cechowej. Bracia zobowiązani byli odtąd do zachowania powagi i ciszy, za naruszenie których wyznaczano bardzo surowe kary. Zamknięcie skrzyni było zaś znakiem zakończenia obrad i rozpoczęcia wspólnego biesiadowania.

Kęccka skrzynia wyposażona jest również przybornik, zwany też półskrzynkiem. Przechowywano w nim narzędzia pisarskie. Najbardziej interesującą częścią skrzyni jest jednak skrytka, którą umieszczono w wieku. Wejście do skrytki jest sprytnie zamaskowane obrazkiem z wizerunkiem Chrystusa. Wysunięcie górnej listewki wraz z dołączonym do niej obrazkiem powoduje otwarcie skrytki. Jej twórcy mieli nadzieję, że schowane w ten sposób pieniądze i cenne dokumenty nie trafią w niepowołane ręce.

Cech krawców, który powstał w 1272 roku i zrzeszał wszelkie branże włókiennicze, działa w Krakowie do dziś (od 1995 roku pod nazwą Cechu Krawców i Pokrewnych Zawodów), skupia rzemieślników prowadzących własne pracownie z branży krawieckiej, modniarskiej, czapnictwa i gorseciarstwa.

Opracowanie: Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego w Kętach, Redakcja WMM, © wszystkie prawa zastrzeżone

Cechy

Podstawowym celem istnienia cechów było zapewnienie wyłączności na terenie miasta do wykonywania rzemiosła osobom zrzeszonym (rzemieślników, którzy oferowali swoje usługi poza cechami, nazywano partaczami). Rola cechów nie ograniczała się jednak do funkcji administracyjnych (reprezentowanie przed władzami miasta, dbanie o podnoszenie kwalifikacji, zapewnienie standardów wykonania, dbanie o równe możliwości zbytu przez ograniczenia produkcji i sprzedaży); organizacje pełniły także funkcje religijne i kulturotwórcze.

Cechy były pierwszą instancją sądowniczą rozstrzygającą wszelkie spory pomiędzy rzemieślnikami. W przypadku bójek, hazardu, sporów związanych z długami czy pracą poza cechami (partaczenie) cechy wymierzały karę grzywny, płaconą zwykle w świecach lub wosku.

Organizacje cechowe (choć dziś nazywają się nieco inaczej) funkcjonują nadal (przykładem może być Związek Artystów Scen Polskich).

Dawniej przynależność rzemieślników do cechów była obowiązkowa, dziś stowarzyszenia cechowe zachęcają jedynie do dobrowolnego zrzeszania się, bo dzięki temu „zakład zyskuje prestiż, a rzemieślnik nie czuje się w branży osamotniony”. Co jest szczególnie istotne w sytuacji ginących zawodów.

Mechanizacja wielu zawodów, które wcześniej wykonywane były ręcznie w warsztatach, doprowadziła do zmarginalizowania roli cechów, a także zaniku wielu cechowych rytuałów i celebracji.

Cechy, które funkcjonują do dziś (w strukturach Związku Rzemiosła Polskiego zarejestrowanych jest 479 cechów), pełnią funkcje porozumiewawcze — rozstrzygają spory zaistniałe pomiędzy klientem a rzemieślnikiem, jego członkowie zasiadają w komisjach, przed którymi młodzi adepci sztuki zdają egzaminy mistrzowskie, otrzymując tytuł mistrza lub czeladnika.

Działalność cechów nie ograniczała się tylko do spraw administracyjno-zawodowych. Schadzki cechowe,

a także rytuały ingerowały także w sferę ducha cechowych braci. Każdy z członków stowarzyszenia był zobowiązany do uczestniczenia w obrzędach i uroczystościach religijnych (mszach, procesjach Bożego Ciała).

Często udział w uroczystościach stawał się okazją do pokazania innym zasobności i majątności danego stowarzyszenia (eksponowano haftowane złotą nicią proporce).

Szczególnie celebrowano uroczystości żałobne po śmierci któregoś z cechowych braci.

Członkowie cechów fundowali także ołtarze, w których umieszczali cenne precjoza, traktując je jako rodzaj skarbcza zabezpieczającego przez kradzież.

Wśród wyposażenia cechów znajdowały się narzędzia kar, zwane również dobrymi radami.

Opracowanie: Redakcja WMM,

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Zobacz obiekty należące do cechów w zbiorach Wirtualnych Muzeów Małopolski:

[Skrzynia cechu krawców i cechów pokrewnych z Kęt](#)

[Krzyż cechu krawców w Kętach](#)

[Pieczęć cechu sukienniczego](#)

[Obesłanie cechu wielkiego \(zespolonego\) w Tarnowie](#)

[Wilkom krakowskiego cechu mieczników](#)

[Rękopis „Statut cechu szewskiego”](#)

Przeczytaj więcej o [skrzyniach cechowych](#).

Tagi: [pieczęć](#), [Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego w Kętach](#), [rzemiosło](#), [Kęty](#), [cechy rzemieślnicze](#), [miasto](#), [dawne zawody](#), [licencje Creative Commons](#)

Skrzynie cechowe

Skrzynie cechowe były szczególnie cenne — nazywano je inaczej ladami albo matkami i darzono ogromnym szacunkiem.

Szczególnie celebrowany był moment podniesienia wieka i otwarcia skrzyni, które odbywało się zawsze w atmosferze powagi i skupienia. Czynności administracyjne i prawne można było prowadzić tylko wówczas, gdy skrzynia była otwarta.

W skrzyni przechowywano zwykle przywileje, księgi, pieczęcie, wszelkie ważne dokumenty i insygnia cechowe. Nic więc dziwnego, że dostępu do nich broniły zwykle specjalne zabezpieczenia i zamki (ścieżka kryptologiczna).

Skrzynie były często zaopatrzone w tajne skrytki, posiadały półskrzynki, w których znajdowały się przybory pisarskie. Ważnym elementem wyposażenia cechów były pieczęcie, którymi potwierdzano ważne dokumenty. Najstarsze, należące do cechu krawców, miały symbol nożyczek. Do cechowych akcesoriów, oprócz pieczęci i skrzyń, należały także obesłania i statuty.

Opracowanie: Redakcja WMM,

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Zobacz skrzynie cechowe w kolekcji Wirtualnych Muzeów Małopolski:

[Skrzynia cechu kuśnierzy w Kętach](#)

[Skrzynia cechu młynarzy i piekarzy w Kętach](#)

[Skrzynia cechu szewców w Kętach](#)

[Skrzynia cechu krawców i cechów pokrewnych w Kętach](#)

[Skrzynia cechu bednarzy wielickich](#)

[Lada cechu czerwonych garbarzy, białoskórników i rękawiczników](#)

[Lada cechu chirurgów](#)

Tagi: [pieczęć](#), [Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego w Kętach](#), [rzemiosło](#), [Kęty](#), [cechy rzemieślnicze](#), [insygnia](#), [miasto](#), [dokument](#), [skrzynia](#), [dawne zawody](#), [licencje Creative Commons](#)